WASHINGTON D C

Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНС: HEnderson 4-1016

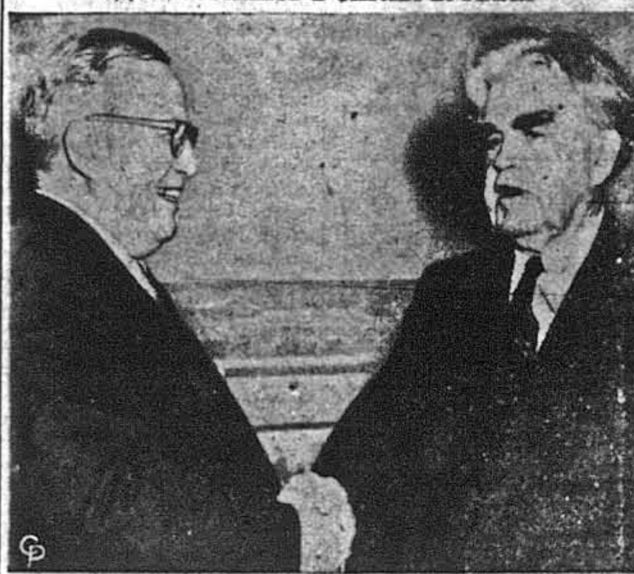
РІК LX. — Ч. 252. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 23-го ВЕРЕСНЯ 1952. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS — No. 252. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, SEPTEMBER 23, 1952. VOL. LX.

АЙЗЕНГАВЕР ПЕРЕДУМУЄ НАД ПРИДАТНІСТЮ НІКСОНА ЯК КАНДИДАТА

Ст. Луї, Мизурі. — Сен. Річард М. Ніксон, кандидат на віцепрезидента від Республіканської партії, взявся до своєї оборони проти закидів, наче б він поступив неетично, коли брав дари висотою понад 18,000 від приватних осіб на свої видатки, зв'язані з його сенаторською працею. Ген. Двайт Д. Айзенгавер, кандидат на президента від Республіканської партії, мав перший раз нагоду від часу виявлення цієї справи, порозумівается телефоном з Ніксоном, який об'їздить стейти на західнім узбережжі з передвиборчими промовами. Секретар генерала, Джеймс К. Гаґерті, виявив, що розмова між генералом і сенатором тривала тридцять мінут, одначе не подав до публічного відома змісту розмов. Звісне тільки, що Айзенгавер проголосить свої погляди на придатність Ніксона, як кандидата на віцепрезидента впродовж найближчої доби. Тим часом Сенатор приготовляє точний звіт про отримані дарунки, які виносять точно $18,235 за останні два роки.

Безупинне таврування „корупції" в урядових колах республіканськими кандидатами, ген. Айзенгавером і сен. Ніксоном несподівано стримали на вістку про те, що Ніксон дістав подарунки від ближче незвісних осіб в Каліфорнії, на видатки, сполучені з його сенаторською працею. Вістку цю подав у четвер минулого тижня нюйорський щоденник з табору Стівенсона, „Н. И. Івнінґ Пост" від свого кореспондента, який відвідав організатора Ніксонового фонду, адвоката Дана Сміта в Пасадіна, у Каліфорнії. Ця вістка заворушила все громадянство, головно тому, що обидва кандидати таврували демократичну владу закидами не тільки за потурання справжнім проступкам, але й за „невластивості" урядовців. Зачали критикувати таємний фонд Ніксона у всіх закутинах країни і посипалися закиди проти Ніксона та його партії без уваги, на які цілі він збирав фонд. Тому, що Айзенгавер доїздив до міста Канзасу зі сходу, а Ніксон щойно був вибрався в об'їздку по Каліфорнії і Ореґон, обидва кандидати не могли зараз порозумітися. Айзенгавер проголосив, що він вірить у чесність Ніксона й надіється, що він дасть належне виправдання, а Ніксон назвав закиди, витягнені проти нього „очерненням", якого допускаються на ньому вороги з лівого табору тому, що він безкомпромісовий ворог комунізму. Більша частина республіканської преси вийшла з вимогою, щоб Ніксон відрікся кандидатури. Якщо б так сталося, то Краєвий Республіканський Комітет мусів би призначити нового кандидата на віцепрезидента чи то на зібранні повного комітету, чи на спеціяльно скликаній для цього краєвій конвенції. Демократичний кандидат на президента, губ. Стівенсон, не таврував Ніксона, тільки сказав, що наперед треба знати, хто давав фонди і на що їх уживано, а щойно тоді можна буде судити Ніксона. Стівенсон одначе вірить, що „велика Республіканська Партія зробить лад у себе". На загальне домагання завідувач Ніксонового Фонду проголосив імена 75 добродіїв, що складали жертви не вище як 500 дол. річно на заплачення деяких видатків сенатора, хоч він дістає від уряду разом 75,000 дол. річно на свої потреби.

ДОГОВОРИЛИСЬ В СПРАВІ ВУГІЛЛЯ

Голова юнії вуглекопів Джан Люїс (зправа) сердечно стискає руку Гері Мозеса, представника північних вугільних підприємців, дійшовши з ним у Вашинґтоні до порозуміння в в справі підвишки платні вуглекопам. На підставі цього порозуміння коло 200,000 вуглекопів дістануть приблизно по два доляри денно більше. Це відвертає загрозу страйку, що наніс би багато втрат підприємцям, робітникам і цілому господарству.

Шахтарі м'якого вугілля дістають по 16.25 денно

Вашинґтон. — Заповіджений на понеділок страйк шахтарів м'якого вугілля відкликано в суботу, коли прийшло до підписання нового контракту між юнією, очолюваною Джаном Л. Луїсом і організацією власників вугільних шахт. Основна користь для шахтарів у новому контракті, це підвишка платні по 1,90 на день, так, що цілоденна платня шахтаря виноситиме тепер $16,35. Крім того вони дістануть підвишку в бонусі від кожної тонни випродукованого вугілля по десять центів до шахтарського фонду добродійности так, що цей бонус буде виносити по 40 ц. від тонни. Контракт обов'язуватиме від 1 жовтня і буде тривати цілий рік. Він охоплює біля 100,000 шахтарів. Шахтарі твердого вугілля працюватимуть ще за старим контрактом, хоч він вигасає з 1 жовтня. Та вже ведуться переговори про новий контракт на лад того, що його саме заключили в шахтах м'якого вугілля.

АЛІЯНТИ ПЕРЕВІРЮЮТЬ СВОЮ СТРАТЕГІЮ ПІСЛЯ МАНЕВРІВ

Бонн, Німеччина. — Після закроєних на найширшу скалю маневрів, які простягались від північного підбігунового кола до Середземного моря, головне аліянтське командування та військові знавці розглядають і перевіряють дотеперішню стратегію та теперішню оборонну концепцію взагалі. Із загальних інформацій та натяків можна б виносити, що в цих справах існують деякі розбіжності думок, але не аж такі, щоб могли заважити на співпраці. На підставі практики і досвіду в цьогорічних маневрах, аліянтське військове командування домагатиметься приспішеного виконання постанов НАТО в Лісбоні та завершення розбудови европейських оборонних сил, включно з озброєнням Німеччини. Якщо це станеться в означеному часі, тоді Західна Европа буде серйозно забезпечена, навіть коли б Совєтський Союз поважився на атаку. При цьому звертається увагу, що Москва не могла б розпочати атаки на Захід без попередньої розбудови своїх сил в Східній Німеччині, що забрало б щонайменше місяць часу і за цей час аліянти цілком певно довідалися б про підготовку атаки. З цього робиться висновок, що Москва розбудовує свої випадові бази в Німеччині та інших европейських сателітських країнах, але не ставить їх в безпосередню воєнну готовість, щоб не насторожувати аліянтів. Тому теж війна не доконче мусить зачатись в Европі і західні стратеги приходять до переконання, що найбільш пригожим тереном для започаткування війни та своєї початкової атаки Совєтський Союз може вважати Близький Схід, сьогодні ще ані морально ані матеріяльно не приготований до оборони в такій мірі, як це було б потрібно. Під цим кутом можна сподіватись теж відповідної перевірки аліянтської стратегії та аліянтських оборонних сил.

Високі кошти війни помагають Об'єднаним Націям до вигри

Вашинґтон. — Конґресова комісія, що повернулася з Кореї, переконалася, що застій у боях спричиняє великі воєнні видатки комуністам, а помагає Америці й іншим членам Об'єднаних Націй, як це виявив член комісії, конґресмен О. К. Фішер з Тексасу, як голова підкомісії збройних сил Палати Репрезентантів. Він сказав репортерам, що згідна думка усіх десятьох членів комісії така, що важке напруження між між обома ворожими сторонами на ділі помагає О. Н. За його вістями, члени комісії назагал погодилися з думкою, що треба вжити війська китайських націоналістів на війну проти комуністів. Їх треба б об'єднати з південними корейцями і відтягнути американські війська — як вони дораджують. Конґресмени відвідали Формозу і там провірили, що принаймні дві китайські дивізії можна б забрати з Формози до Кореї. У своєму звіті, як каже Фішер, комісія дораджуватиме використання націоналістичної армії, хоч може вийти ще й з іншими пропозиціями. Комісія перебула в подорожі цілий місяць, а її головне завдання було провірити проєкти нових військових побудов, а не складати військову політику. Про економію пекінського режиму комісія каже, що там відчувається жахливе напруження, щоб втримати мільйон вояків в Кореї.

ІТАЛІЙСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР НА ВІДВІДИНАХ В НІМЕЧЧИНІ

Бонн, Німеччина. — Італійський прем'єр Альчіде де Гаспері приїхав тут вчора на офіціяльні відвідини, які думає використати західно-німецький канцлер д-р Конрад Аденауер на те, щоб здобути активну підтримку італійського уряду для ратифікації договору про европейську оборонну спільноту, підписаного Німеччиною, Італією, Францією, Бельгією, Голяндією та Люксембургом. Формально відвідини де Ґаспері з Західній Німеччині є відповіддю на колишні відвідини канцлера Аденауера в Італії. При цьому звертається увагу, що побут прем'єра де Ґаспері в Німеччині, який триватиме три дні, є першими відвідинами голови уряду чужої країни в Західно - Німецькій Федеративній республіці від часу її встановлення три роки тому. Прем'єра де Ґаспері вітали на залізничій станції в Бонні — канцлер Аденауер та інші члени західно-німецького уряду. Відповідаючи на привіти прем'єр де Ґаспері висловив надію, що його відвідини причиняться до „скріплення приязних відносин між обиддвома країнами". Після того де Ґаспері виїхав до Кельна, де перебуватиме під час своїх відвідин. В дипломатичних колах вважають, що в розмовах з італійським прем'єром німецькі провідники обговорюватимуть головно справу закроєної на широку скалю акції об'єднання Західної Европи. Німеччина хоче насамперед відповідної підтримки для ратифікації договору про оборонну спільноту, на підставі якого має початися озброєння Німеччини, включно з мобілізацією 12 дивізій для европейської армії. Ратифікація того договору буде на порядку західно - німецького парляменту вже цеї осени і відповідна постава Італії та західно - европейських країн, які підписали цей договір, — могла б багато допомогти урядові канцлера Аденауера для перемоги над сильною опозицією проти договору. — Крім того, канцлер Аденауер побоюється, що Франція теж не ратифікує того договору швидше як з кінцем цього або з початком наступного року. Це погіршує ситуацію, бо інші партнери того договору, — Італія та країни Бенелюксу, очікують власне на відповідний крок Франції. Італія могла б в цьому допомогти відповідним впливом на Францію. В поінформованих колах вважають, що де Ґаспері зі свого боку буде підкреслювати важливість німецько-французького побозуміння в справі Саарщини, бо власне від цього у великій мірі залежить дальше наладнання західноевропейської співпраці і єдности, на якій всім країнам залежить.

В Кореї збито 51 ворожий літак за три дні

Токіо. — Американські бойові літаки, патролюючи вчора корейсько-манджурський кордон вздовж ріки Ялу, натрапили і збили дальших чотири ворожі літаки совєтського виробу. Літаки збито в повітряній битві. Ці останні успіхи збільшують загальну кількість збитих аліянтами ворожих літаків в перших 21 днях вересня до 51, що становить рекорд в корейській війні. — Крім того 51 літака збитого — три інші були правдоподібно збиті і 45 пошкоджених. Аліянтські втрати в повітряних боях подається сумарично в щотижневих звідомленнях. Рівночасно сильні з'єднання аліянтських бомбардувальників виконали вчора успішні налети на низку воєнних об'єктів у ворожому запіллі, зокрема в районі північно-корейської столиці Пйонґянґ, — завдаючи ворогові великі втрати і шкоди. На сухопутньому фронті продовжувалися запеклі бої за поодинокі стратегічні бази, зокрема на центральному секторі.

Згинули два бандити в бою з поліцією

Ню Йорк. — Фантастична втеча трьох бандитів із стейтової тюрми в Луїсбурґ, у Пенсилвенії, ще 10 вересня, і їхня подорож до Ню Йорку серед сповнювання нових злочинів кожного дня, покінчилася остаточно в неділю ранком, коли нюйорська поліція, силою тридцяти людей, обступила дім при 500 Вест 140 вулиці, щоб зловити втікачів. Та коли поліція пробувала увійти до їхнього мешкання, посипався град куль з середини. Від них згинув один детектив, а другий важко ранений. Після того поліція почала свій вогонь і тоді в бою згинули два брати, бандити, Джозеф Вейн Нолен, віком 26 років, і Байлард Нолен, віком 22 років. Третій втікач 21-річний Елмер Шур, врятувався втечею під ліжко, а коли його зловили, він без опору переповів подрібно історію їхньої втечі упродовж десяти днів, позначену крадіжком 5-ти авт, схопленням кількох осіб і ограбленням банку на передмістю Бронкс у п'ятницю минулого тижня, при чому бандити забрали $12,500.

Постачання зброї для Европи подвоїлося впродовж пів року

Вашинґтон. — Ново підсумовані цифри в постачанні американської зброї для европейських країн виявляють, що в перших 6 місяцях поточного року кількість посилок зросла вдвоє. Урядовці не скривають свого вдовілля з того приводу, бо вони боялися, — що програма озброєння зломиться в наслідок зменшення продукції з причини страйку сталеварників. Якщо постачання йтиме таким самим темпом, то впродовж року вивіз зброї досягне вартости вісім більйонів долярів. Статистичні дати виявляють, що видаток Америки на озброєння для всіх країн світу, виносив 1,900,000,000 з кінцем скарбового року отже в дні 30. червня, а це значить на 72 відсотки більше ніж попереднього року.

Кеннан твердить, що в Москві холодні „немов лід" до американців

Берлін. — Сюди прибув американський амбасадор в Москві Джордж Ф. Кеннан і заявив, що в Москві всі мешканці відносяться до американців так „холодно немов лід". Совєти заборонили всі товариські зв'язки з американцями, і навіть російська служба „тримається здалеку". Кеннан порівняв теперішній стан у Москві до свого інтернування націстами в 1941-42 роках і сказав: „Коли б націсти позволили були нам мандрувати вулицями без дозволу і говорити з німцями, то це було б докладнісінько те саме, як ми тепер мусимо жити в Москві". Амбасадор Кеннан заявив, що він не бачить жадного поліпшення в наставі Совєтів, які зневажають у своїх публікаціях ЗДА. Він особисто протестував перед совєтською владою, але без жадних наслідків. Амбасадор Кеннан їде на два тижні до Лондону на дипломатичну конференцію, а його рідня залишилася в Москві.

Рекордування радієвих закликів до поневолених народів

Ню Йорк. — Провідники поневолених Совєтами народів, що опинилися на вигнанні в Америці, об'єдналися для рекордування закликів, що мають бути передавані до їхніх рідних країн поза Залізною Заслоною. Цю працю виконано в готелі Парк Шератон під покровом „Кампанії за Волю". Тасьма, на якій рекордується заклики, буде передана Радіові Вільної Европи, Радіові Вільної Азії й Голосові Америки. Ці організації будуть в майбутності передавати заклики постійно в зазначених наперед годинах. Дальше рекордування відбуватиметься кожного вечора від 4 до 8 год. в тому самому місці. При першому рекордуванні був приявний Чарлз Е. Вілсон, краєвий голова Кампанії за Волю, а з ним співпрацювали провідники різних екзильних груп.

„Ль'Юманіте" не вдоволяється мовчанкою вичищених соціялістів

Париж. — Орган Комуністичної партії „Ль'Юманіте" невдоволений з того, що два тижні назад вичищені комуністичні провідники Андре Марті і Шарлз Тіллон досі мовчать і не склали заяв про своє покаяння. Марті викинули з партійного секретаріяту, а Тіллона з членства в Політбюро. „Ль'Юманіте" пише: „Партійні товариші не можуть не оповідати собі, що мовчанку Марті і Тіллона та їхню впертість у тому, що не хочуть зректися своїх давніх поглядів, можуть використовувати партійні вороги".

Ґренляндія складена з багатьох островів

Вашинґтон. — Проти дотеперішніх загальних наукових тверджень, що Ґренляндія це одноцільний остров, піднесено тепер заміт, що цей, як досі вірили „найбільший остров світу", на ділі складений з цілої низки менших островів, склеєних разом велетенським ледовим покривалом. Грубість льоду може виносити 14 тисяч стіп, а не 8 тисяч, як це досі загально повторюється. Тепер там побудувала Америка повітряні бази і американські науковці прослідкують справжню природу Ґренляндії. Досліди приносять нові успіхи тому, що американці мають нові інструменти.

Союзовий день у Балтимор

Балтимор, (Мериленд). — Заходами Відділів У.Н.Союзу, 148,320 і 337 у Балтимор, і 55 та 81 у Куртис Бей, відсвятковано минулої неділі у Фінській Галі „Союзовий День", в програму якого входила мистецька частина, в якій виступали: Дитячий Хор під проводом о. Ілінського, народні танки молоді, деклямації (О. Булавка, Хархаліс), сольоспіви (І. Яворська, О. Головацький), дуети (І. Яворська, О. Головацький), фортепіянове сольо (Ірина Старосольська). Свято отворено відспіванням американського та українського гимнів, а закінчено гимном У.Н.Союзу. Вступне слово виголосив Остап Стельмах, що проводив програмою, а теж передав коротко історію усіх Союзових відділів в Балтимор і Куртис Бей, згадуючи також і про їхню жертвенність на загально-народні та місцеві потреби. Від головного уряду У.Н.Союзу та „Свободи" говорив ред. Л. Мишуга про ідеї, які положено в основу Союзу та наші теперішні завдання, зв'язані з Америкою та визвольними змаганнями України. Свято мало Союзовий, родинний характер. Виконавцями програми було молоде покоління, головно те, що прибуло недавно з скитальщини, а чим щиро раділи старі.

Сталін легковажить ЗДА

Лондон. — В лондонському журналі „Ди Ню Стейтсмен енд Нейшен" появилася стаття, яка знову пише про те, що в липні сказав Сталін італійському лівому соціялістові Ненні, який їздив до Москви по мирову нагороду. З цієї нової редакції інтерв'ю Сталіна виходило б, що совєтський диктатор „тішиться з того, що ЗДА не мають такої армії, яка могла б розпочати на суші війну на більшу мету, бо літунство дуже важливе в війні, але воно не рішає". Ненні мав ніби то враження, що Сталін вище цінить европейські держави, як ЗДА, які він не може „трактувати поважно". Сталін тішиться війною в Кореї, яка ніби насторожила опінію азійських народів проти ЗДА, і яка змусила вислати ЗДА половину своєї армії до Кореї. Ассошіейтед Пресс повідомляє, що автор цієї статті, Кроссман потрактував думки Ненні як опінію Сталіна. Та ця стаття цікава тим, що вона близька до середовища англійського лівого соціяліста Анюріна Бевана та відкриває заслону, як це ліве крило Лейбористської партії дивиться на ЗДА.

Англія виявляє, де скривала мистецькі скарби під час війни

Лондон. — Появилася книжка, в якій уряд виявляє, де скривалися цінні мистецькі твори перед бомбардуванням під час останньої війни. Одна збірка картин старих майстрів — вартістю 10,000,000 фунтів ($28,000,000) скривалася в печерах Північної Валії, які знаходяться в недоступних горах. В тих печерах заінсталювали були апарати для осушення та утримували в печерах постійно таку температуру, що вагалася тільки на один ступінь. Славні малюнки Рубенса з Вайт Голу переховували під час війни в іншій печері.

СТІВЕНСОН ГОТОВИЙ ДО ВИСТУПУ ПЕРЕД АМЕРИКАНСЬКОЮ ФЕДЕРАЦІЄЮ ПРАЦІ

Ню Йорк. — Губ. Адлей Е. Стівенсон, кандидат Демократичної партії на президента ЗДА, об'їхавши східні стейти і виголосивши в суботу першу промову в південнім стейті, Вірджінія, повернувся до Ню Йорку, щоб тут приготовитися до виступу на конвенції Американської Федерації Праці в понеділок. Загально відомо, що А.Ф.П., після порозуміння сен. Тефта з ген. Айзенгавером у справі спільної передвиборчої кампанії республіканських кандидатів, приготовляє резолюцію за підтримку для Стівенсона, виключаючи таким способом безпартійність робітництва під час виборів на президента. Стівенсон тим часом особисто переводить переговори з різними групами й особами. Він, між ін., був в кардинала Франсіса Спелмана, який запросив його з промовою на обід в честь небіжчика Ал Смита на день 18 жовтня, одначе Стівенсон відмовився, виправдуючи себе відсутністю в тому часі в іншій околиці. З уваги на теперішнє замішання в Республіканській партії, населення ЗДА пильно слідкує за потягненнями кандидата Демократичної партії.

Міжстейтова війна молодих хлопців

Ню Йорк. — Сорок хлопців із стейтів Ню Йорк і Ню Джерзі у віці від 14 до 18 років зібралися на шкільнім подвірю в місцевості Палісейд Парк на другому березі ріки Гудсону, щоб почати битву двох ватаг вночі з суботи на неділю. Поліція, довідавшися про організування сил до бійки, зробила засідку ще задня, одначе виконала свій напад на обидві войовничі групи щойно вночі, арештуючи 23 хлопці з нюйоркського передмістя Бронкс і 17 з місцевости Ліонія, у стейті Ню Джерзі. Решта хлопців і дві 14-річні дівчини, що приїхали з Ню Йорку, втекли.

Совєти збільшують продукцію електричної сили на Сибірі

Москва. — Найновіший том Совєтської Енциклопедії (ч. 11) приносить вістку про те, що уряд старається запрягти сибірські ріки до продукції електричної сили. І так величезна ріка Анґара мала б продукувати силу, яка вистачила б на електричні інсталяції посмности 9,000,000 кіловатів, отже кілька разів більше як проєктовані пляни для Найяґара Фолс. Ця електрика, продукована Анґарою, обслуговувала б фабрики алюмінію і інших, неназваних хемікалій. Праці над конструкцією цього проєкту вже зачалися. Район над рікою Анґарою віддалений тисячі миль від европейської Росії і від Далекого Сходу. Цей великий „Гидроенерґопроєкт", обіймає не тільки Анґару, але ще й річки Єнісей та Об, і він є частиною загального пляну, що обіймає Волгу, Каму і Дніпро. В зв'язку з тим проєктом говориться знову про давній плян Совєтів, щоб змусити ріки Об і Єнісей плисти не на північ, тільки в околиці Центральної Азії і Казахстану, де вони мали б оживити пустиню. Але ці пляни відсувається на пізніше, в добу атомового віку.

СОЦІЯЛ-ДЕМОКРАТИ ПЕРЕМОГЛИ У ВИБОРАХ В ШВЕЦІЇ

Стокгольм. — У виборах до шведського парляменту перемогла знову урядова коаліція соціял-демократів і аґрарної партії, здобуваючи разом абсолютну перемогу голосів і місць в новому парляменті. — Згідно з останніми підрахунками з усіх виборчих округів, соціял-демократи здобули 109 місць в парляменті, аґрарна партія 27, ліберали 59, консерватисти 30 і комуністи 5. В попередніх виборах, які відбулися в 1948 році, соціял-демократи були здобули 112 місць, отже три більше ніж тепер, аґрарна партія мала тоді 29 місць, отже тепер втратила 2, ліберали мали 57, отже тепер здобули два більше а консерватисти здобули аж 7 більше, бо в 1948 році мали тільки 23. Найбільшу втрату віднесли в теперішніх виборах комуністи, здобуваючи тільки 5 місць в порівнянні з 8, що їх були здобули в попередніх виборах. До поразки комуністів причинилися у великій мірі недавні шпигунські процеси, в яких виявлено недвозначно, що Москва вербує собі шпигунів між членами комуністичної п'ятої колони. В голосуванні брало участь 82,7% управнених.

СВОБОДА — український щоденник / SVOBODA — UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage privided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language suppl.)	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$ 2.00	Six months	$ 2.00

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ДОПОМОГА КРЕМЛІВСЬКІЙ ПРОПАҐАНДІ

Минулого тижня прибув до Злучених Держав Валеріян А. Зорін, совєтський делегат до Об'єднаних Націй. З цеї нагоди Чехословацький Краєвий Комітет, що в його склад входять втікачі з Чехословаччини під комуністичним режимом, влаштував в Ню Йорку демонстрацію, звернену проти Зоріна як того, що відіграв погану ролю в поневоленні їхньої країни. Задум добрий, тільки нерозумно виконаний. Ню Йорк Таймс помістив велику світлину з тої демонстрації, на якій бачимо багато плякатів з влучними написами, що компромітують Зоріна та Кремль. Також і ми могли б з чистим серцем прилучитись до цеї демонстрації та дати признання тим, що її влаштували. Але не можемо цього вчинити тільки тому, що на самому переді світлини в Ню Йорк Таймс-і ми побачили плякат, і то чи не найвиразніший з усіх інших, на якому написано англійською мовою „Зорін! Віддай Підкарпаття!" Отже там, де повинна б стояти людина з плякатом „Зорін! Віддай волю поневоленому чеському народові й Чеській Землі!", Чехословацький Краєвий Комітет, що для цеї справи тут працює, виставляє як своє головне домагання повернення Чехословаччині „Підкарпаття", себто Карпатської України.

Та міг би дехто припустити, що тут сталася якась помилка. На жаль, так не є, бо згаданий Комітет веде політичну акцію, яка домагається цього, що виписане на плякаті. Він має навіть уже своїх „східняків", себто „підкарпатців", що йому в цьому помагають. Прямо годі вірити, щоб такий тверезо думаючий нарід, як чехи, могли на вільній американській землі аж такі політичні промахи робити і своїми фантазіями давати комуністам матеріял для їхньої пропаґанди, яка має помагати затвердити неволю загарбаних Москвою країн. Що так є, вистачить прочитати статтю в большевицьких „У. Щ. Вістях" з 19 вересня п. н. „Фашизуючі диваки". Згадуючи про цю чеську демонстрацію і домагання віддання Підкарпаття, У. Щ. Вісті питають: „Кому повернути? Чеським фашистам?" і „яким правом", бо ж це „частина території українського народу".

Нерозумне поступовання чехів у відношенні до Карпатської України, як бачимо, помагає комуністам грати ролю „українських патріотів" і ширити баламуту, яка йде на шкоду визвольній акції поневолених Кремлем народів, в тому і чеського нараду. Те саме відноситься і до польських шовіністів, що постійно говорять, навіть тут в Америці, про Львів і Вильно. З одного боку піднімаються різні польські голоси, щоб шукати способу якогось порозуміння з українцями, а з другого чути раз-у-раз про „східні креси", як невіднятну частину Польщі. Також і це використовує комуністична пропаґанда, пишучи про „польських націоналістів" та їхні домагання в противенстві до того, як ці питання розв'язав „братній польський нарід" під комуністичним режимом. Про все це згадують також У. Щ. Вісті, до чого додають ще і „російських білоґвардійців", що намагаються відбудовувати „єдину неділиму". Усю ту політику, пишуть У. Щ. Вісті, підтримують „американська реакція" та „українські націоналісти" в той час, коли „український нарід, польський, чехословацький, російський і інші народи Східної Европи, впорядковують свої справи мирно і дружніми зусиллями, в супроводі взаємної допомоги будують нове життя, нові відносини, соціялізм".

Це не голос У. Щ. Вістей! Це тільки повторення голосу Москви, яка зручно використовує шовіністичні виступи ворогів української державности і соборности, щоб таким чином втримувати легше в своїй неволі український нарід. Здавалось би, що це вже такі ясні речі, що про них не треба більше писати чи говорити, але практичне життя виявляє щось інше. Прикладом цього може послужити навіть і остання нюйоркська чеська демонстрація з її домаганням повернення Карпатської України Чехословаччині.

НОВА ЗБРОЯ

З кінцем минулого тижня повідомлено, що американська фльота в Кореї з великим успіхом випробувала нову зброю — літаки-роботи, керовані на віддаль. Проби цеї нової зброї відбувалися вже від довшого часу, але тим разом її вперше використано у фактичній війні. Літаки-роботи своїм виглядом не різняться від звичайних літаків, гнаних пропелерами. Що більше, це ті самі літаки, що їх використовували американці в другій світовій війні, тільки забезпечені „телевізійним оком" та неозначеними ближче електронічними апаратами, які вможливлюють керувати цими літаками на велику віддаль.

Проба в Кореї випала незвичайно успішно. З авіоматки „Боксер" випущено три такі літаки-роботи, кожний з яких мав 2,000 фунтів бомб. Початково літаком керується з корабля, а опісля функцію керування ним перебирає інший літак, який на велику віддаль „провадить" такого робота аж до призначеної мети. В теперішній стадії ці літаки-роботи подібні своїм діянням до японських „живих торпед" з другої світової війни, з тою тільки різницею, що японськими „літаками-самогубцями" керували особи, які гинули разом з літаком, а в американському випадку всю роботу виконує машина-робот.

Всіх подробиць цеї нової зброї із зрозумілих причин не подано. В дальших вияснennях американського командування тільки стверджено, що використання літаків-роботів в справжній війні проти ворога в Кореї було тільки „тимчасовим заходом", що Америка в якомусь там часі мала вже понад 1,800 літаків з другої світової війни перемінених в роботів, що такий літак може летіти на віддаль приблизно 1,200 миль, але можливість доливати до них газоліну в повітрю збільшує спроможність лету майже необмежено. Стверджено теж, що деякі з таких роботів достосовано до перевозу атомової бомби, та подано низку інших вияснень або натяків, які вказують на справжню революцію в можливостях ведення нової війни. Один з відповідальних командантів американської фльоти коротко заявив, що новий літак-робот вможливлює „війну між континентами" в повному розумінні того поняття.

Американська опінія прийняла вістку про нове досягнення свого технічного генія з питомим спокоєм та майже легковажністю, стверджуючи тільки, що після визволення атомової енергії тепер в технічній ділянці направду „все можливе". Але при цьому не без причини звертається увагу, що цьому технічному американському розвиткові ажніяк не додержує кроку ані державний департамент, який керує закордонною політикою, ані департамент оборони. В пресових коментарях стверджується, що мати нову і таємну зброю це дуже важливий арґумент в політиці, але не менш важливим є теж вміти і знати коли, де і як ту зброю використати, щоб вона направду могла забезпечити волю і мир країни. Це тим важливіше, що Москва, сконцентрувавши в себе велику кількість німецьких техніків та маючи до розпорядження величезну сітку п'ятиколонників і шпигунів вже доказала — викраданням таємниці атомової бомби, — що на довшу мету ніхто не може розраховувати на збереження таємниці навіть найбільш скомплікованої нової зброї.

Не зважаючи на всі ці можливості і міркування, випробувана з успіхом нова американська зброя є черговим важливим атутом в руках вільного світу.

Я. Гайвас

ОСНОВНИЙ НЕДОЛІК

Зріст ваги української справи в світі очевидний. Його наслідки помічаємо майже на кожному кроці. Власне під впливом цього зросту формуються сьогодні настрої і думки нашої еміграційної спільноти. Під цим впливом живе й українська громада в ЗДА. І це зовсім в порядку. Але українська громада в ЗДА не може, задивившися в загальний зріст ваги української справи, відсувати в тінь і забувати про питання росту своєї ваги на терені цієї країни. А треба признатися, що саме в цьому напрямі наша увага не сконцентрована як слід. Замало голосів в цій справі, а ті, що є, є невичерпні, припадкові, заторкують тільки часткові питання, нераз неначе соромливо підходять до цих справ. І це вже не є в порядку. Розвиток бо сили й значення української громади в ЗДА, значення громадян українського походження й української культури, це справа, що своїми наслідками виходить далеко поза рямки цієї країни і дуже міцно та зовсім безпосередньо поширює можливості й успіхи української справи взагалі.

І тому не від речі буде вимагати від українських громадських установ, а насамперед від українських пресових органів в ЗДА розгляду й оцінки наших здобутків тут, наших можливостей, наших недомагань на всіх відтинках життя. Наскільки ми, як громада з одного боку, а з другого боку одиниці з нашого лона, вносили і вносять наш український вклад в розвиток культури цієї країни, наскільки ми даємо свою творчу частину в розбудову її продуктивного потенціялу. А це все значить ні більше ні менше, а настільки ми є на визначних становищах країни. Знов ці становища не здобуваються іншим шляхом, як тільки працею і осягами. Кожен знає, що зовсім інакше ми зможемо помогти українській справі, стоячи на якомусь щаблі американської суспільної драбини, а зовсім інакше, коли будемо на її дні і наш вклад буде обмежуватися тільки до механічної праці наших м'язів.

На цьому тлі багато плястичніше виглядає проблема кваліфікації наших людей, здобування ними відповідних постів в громадському й державному житті, і накінець, хочби наш матеріяльний зріст. Зріст наших матеріяльних можливостей, просто наших бизнесів, це не тільки зріст платників національного податку, які зможуть замість „вдовиної лепти" — 10 долярів на рік, дати багато більше, поперти матеріяльно різні культурні, виховні чи допомогові починання, але це — що найважніше — зріст нашого загального значення тут.

В українській пресі в ЗДА були голоси про, на перший погляд, дивну поведінку різних наших господарських діячів і підприємців. Приїжджають сюди вони, зразу на початку роблять „рух", видвигають пляни нових підприємств, кооператив, спілок, одним словом ідуть на пролом, щоб по якомусь часі зовсім замовкнути. Минають місяці, а навіть роки, і такі громадяни немов пропали. Тому зовсім зрозуміле здивування, що спрямоване під їхньою адресою. Чому це так? Чому вони притихли? Де реалізація їхніх задумів і ідей?

Здавалося б, що причина, чи навіть вина в першу чергу по боці таких одиниць. Що вони, як це вже було десь сказано, даються пірвати темпові, можливостям і приємностям місцевого життя та забувають про ті буревершні пляни, що з ними вони носилися. Та воно далеко не так. Причини в цьому далеко глибші. Поминаємо той факт, що кожен, хто приїхав сюди, по короткому часі зорієнтувався, яке йнакше тут життя, які йнакші тут його вимоги, наскільки треба переставити себе. Але він не міг не бачити і мусів у своїх плянах врахувати, яка буде в загальному постава нашої громади до його почину. Яка ж ця постава?

У відповіді на це, наведу, для прикладу, один факт. От існує в Ню Йорку вже понад два роки українське транспортне і перевозове підприємство. Власник відомий громадянин, активний в різних громадських установах. Підприємство вив'язується зі своїх завдань не гірше від інших, не чути на нього нарікань, обслуга дешевша. Не можна теж сказати, що не дає про себе знати. Навпаки. В кожній газеті і радіовисиланнях його реклама. І — зайшовши там, побачите польських, російських, іноді жидівських клієнтів, винятково рідко українських. Чи ж не „муфуються" українці? Ще й як! Але майже поголовно не вважають за свій обов'язок взяти за телефонну трубку і викликати назване підприємство, а йдуть до першого зкраю. Думаєте, що це виняток? Зайдіть до другого, тим разом торговельного підприємства, відкритого перед недавнім часом в „серці" давнтавну. Кількасот наших дітей на давнтавні вписалося саме тепер до перших кляс у школах, а тільки декілька закупили шкільні прибори, шкільні торби, в цьому підприємстві. Хай в інших наших підприємствах закупили ще п'ять разів стільки, то все це не буде більше двох-трьох десятків. А де ж прочі? Невже не пишуть, не вживають зошитів, не носять їх в торбах? Ясно, що так! Але їхнім батькам навіть на думку не прийшло, щоб за тими речами піти саме до нашого підприємства. Так само майже з усіми іншими в інших випадках і — додам — теж і в інших громадах.

Причина в цьому одна: неправильна оцінка серед нашого громадянства, а насамперед серед його керівних кругів, чим для нас є підприємство в руках нашої людини. А якщо так, то тоді годі дивуватися людям, що зорієнтувавшися в загальній поставі, зрезиґнували зі своїх плянів про кооперативи, виробничі артілі, спілки, а пішли в завод і рішили самим, так, як сотні й тисячі до них, перебиватися, здобувати матеріяльну базу, щоб у майбутньому, якщо буде шанса, самому без опертя і без співпраці інших попробувати щастя.

І тут є основний недолік. А наслідки його сягають ще далі. Зайдіть до переважаючої кількости наших бизнесменів, заговоріть про громадські справи, станову організацію, побачите, як мало ці люди відчувають потребу зв'язків з громадою і яким тяжким елементом для організування є вони. А зайдіть до тих початкуючих, послухайте їхніх слів, побачите, як вони, тут всередині нас усіх, стоять ізольовані зі своїми успіхами і невдачами, зі своїми болями і потребами. Зайдіть, спробуйте!

Цього стану нам не дасться змінити зразу. Але великим кроком вперед буде, коли ми його усвідомимо собі з усіми його наслідками. Тоді щойно може бути відкрита дорога до поліпшення.

Стежками людських сердець

Недавно вийшла, одночасними накладами в ЗДА і Канаді, в англійськім перекладі нова книга творів італійського письменника Джіованні Ґуарескі під заголовком „Дон Камілльо та його стадо", Попередня книга італійського письменника „Малий світ Дон Камілльо" була перекладена теж на багато мов і принесла йому світову славу.

Автор багато перетерпів під час останньої війни, бувши в'язнем одного з німецьких концентраційних таборів, що одначе не затемнило йому ясності світогляду, відбиття якого знаходимо в його численних статтях журналу „Кандідо" та дотеперішніх літературних творах.

Твори цього письменника відзначаються лагідним мудрим гумором, що зм'якшує найбільш драматичні положення і дозволяє авторові, робити близькими і розв'язальними найзаплутаніші проблеми сучасного життя італійської провінції.

Події, що відбуваються у тихій місцевості в долині ріки По, — це відгук потужних процесів, що пролітають над усім світом і своєчасно для читача кожної національности, зокрема для нас, що ще й сьогодні живемо так заглиблені в партійно-політичній плутанині, як це діється з героями творів Ґуарескі.

Як і в попередній книжці, дія тут обмежується кількома постаттями, що серед них виділяються знайомі нам — священик місцевої парафії дон Камілльо та голова громади Пеппоне. Дон Камілльо, як тільки може, боронить церкви і ладу, загроженого поширенням в його парафії комунізмом, а Пеппоне, активний комуніст-видвиженець, не шкодує зусиль, щоб розвалити церкву.

Між цими постаттями — низка селян, що схиляються залежно від кожночасних життєвих потреб або на один, або на другий бік. У боротьбі за душі місцевого населення обі сторони не зупиняються над найгострішими прийомами і, здавалося б, що ми читаємо про двох найлютіших не лише політичних, але й особистих ворогів.

Але в того, як і в того б'ється у грудях живе людське серце, що провадить їх спасенними шляхами. Пеппоне, після нападів люті й прагнення помсти, опам'ятовується і з'являється до священика, як до свого приятеля і ніколи не розчаровується у своїй певності у дон Камілльові. Навпаки, після таких хвилин покори, цей завзятий партієць здібний на величні у своїй дріб'язковості вчинки щодо своїх ворогів.

А коли дон Камілльо стає перед нерозв'язальними питаннями сучасного життя, коли злість і відразливі почування, намагаються полонити його, він стає на коліна перед Христом і розмовляє з Ним про всі болі щоденности. Христос не цурається слуги свого, який звертається до Нього з дуже марними справами й, посміхаючись говорить до нього, як старший сусід до молодшого, так, як сам дон Камілльо говорить з своїми, прихильними й ворожими йому, парафіянами.

Христос у щоденності — це в дійсності тема нової книги, яка була б богозневажлива, якщо б не була боговихвальна. Бо чи не хвала Творцеві — виказати, як у найбільшім запамороченні людини приземними політичними справами, не вмирає живе серце людини? Це, повне мсти і люті серце, знаходить хвилини прояснення, щоб жити „між людьми, як люди". Якщо б усі ми навчились так безпосередньо розмовляти із своїм сумлінням, як це вміє чинити дон Камілльо, то усміх і вибачливість плянували б наше щоденне — приватне і громадське — життя.

Коли старий Бассіні помер, то у заповіті його було написано, що з його спадку має бути позолочений ангел, що стоїть на церковній вежі. Але несподівано виявляється, що ця фіґура — незвичайної артистичної вартости пам'ятка тринадцятого століття. Про неї пишуть часописи, приїздять знавці і заповідають славу і гроші усій громаді, до якої починають напливати туристи та прочани. Зроблено відливи-копії і одну з них уміщено на місці ангела, що його виставлено за склом в доступнім для оглядання місці. Здається, справа скінчена. Але вночі дон Камілльові не спиться. Він думає про те, що душа Бассіні споглядатиме з неба на ангела на вежі, але бачитиме лише підрібку. Він подумав ще про довгі століття, коли ангел панував над місцевістю; над ангелом пропливали хмари, а повітря навколо тремтіло від коливання дзвонів. Дзвони сповіщали про життя і смерть людини. А тепер хмари пропливають над марною підрібкою. Серед ночі священик розбудив Пеппоне.

— Він піклувався над вашими батьками й дідами й прадідами, і він мусить пильнувати вашого сина. Це значить, що він мусить повернутись на своє попереднє місце.

— Чи ви божевільний? — запитався Пеппоне.

— Так, — сказав дон Камілльо. Але я не можу це вчинити сам. Я потребую помочі такого божевільного, як ви.

І вони уночі вчинили це, що удень робили п'ять здорових чоловіків. Потім в плебанії пили над ранком вино. Раптом Пеппоне розгнівався:

— Пощо втягнули ви мене у цю справу? Що обходить мене ця заклята справа?

Але Камілльо роз'яснив Пеппоне, що це зовсім не погана річ, бо „стільки фальшивих ангелів постійно у світі діють проти нас. Ви потребуєте дійсних ангелів, щоб охороняли нас.

— Недоумкувата релігійна пропаганда, — промовив той й подався геть, не попрощавшись.

Перед самим своїм домом, щось примусило його повернутись і поглянути у небо. Там був ангел, що сяяв у перших ранніх проміннях.

— Вітай, товаришу, — пробубонів безтурботно Пеппоне, скинув кашкета, привітавши ангела.

Тимчасом дон Камілльо впав на коліна перед олтарним розп'яттям й проказав:

— Пане, я не знаю, як ми це зробили!

Христос не відповів, але він посміхався, бо Він знав дуже добре, як.

У безконечних актуальних суперечках за голосування, за підписи під мирові петиції, за плян Маршала й інші справи, що ними живе сучасна Італія, не завжди дон Камілльо виходить переможцем.

— Дон Камілльо, — каже часом Христос, — чи ви певні, що вчинили правильно?

— Ні, — відповів дон Камілльо, — Бог дав людині свободу вибирати між правильним шляхом і помилками. Я вчинив неправильно.

Релігію охоче використовують італійські комуністи і то не лише, як засіб, але й тому, що у своїй боротьбі проти церкви, вони таки релігійні. У агітаційному запалі Пеппоне викрикує: „Це божа відповідь воєнним підпалювачам. Слава Мао Тсе-тунгові!"

З свого боку, дон Камілльо ніколи не відмовить собі вколоти, — цілком по-світському, — противника. Коли згорів Народний палац, що його збудували комуністи, завзяті противники Америки, то дон Камілльо заспокоює Пеппоне, бо „плян Маршала допоможе вам відбудуватись".

Пеппоне також дотепний і потрапить спиравшись на своїх однопартійців, так докучити своєму противникові, що цей мусить замовчати: „Слава мировій й Конфедерації Праці!" — відгукнулись прихильники Пеппоне на його промову." Дон Камілльо порахував до п'ятидесяти двох раніш, ніж висловити те, що клекотіло у нього всередині. Тоді він не сказав нічого. Він витягнув напівскурену сигару й запалив її.

Життя дуже складне. Питання, що його ставить, часто нерозв'язальні. Ось мати визнає, що вона змушена голосувати за комуністів, бо вони прирекли їй, що видобудуть з російського полону її сина. Дон Камілльо вважає гріхом голосувати за комуністів і обвинувачує своїх противників у василлі над волею людини. Тоді Пеппоне вияснює жінці, що, — чи буде вона голосувати, чи ні, — її син все одно ніколи з полону не повернеться.

— Ви виграли, — промовив він до дон Камілля.

— Ні, спокійно і з переконанням відповів дон Камілльо.

„У мовчанці вони споглядали у далечінь. Долина мирно простяглася під вечірнім небом й ріка була така сама, як сто тисяч років тому. І таке ж було сонце. Воно заходить, але наступного ранку воно знову вийде з протилежного боку. Пеппоне... замислившись над цією незамінною навністю й прийшов... до висновку, що, правду сказавши, Бог таки знає свою справу".

Антін Батюк

АМЕРИКАНСЬКІ УКРАЇНЦІ Й АМЕРИКАНСЬКЕ ПОЛІТИЧНЕ ЖИТТЯ

(Доповідь на 5-тому Конґресі Американських Українців)

(1)

Завдання, яке припало на мене на сьогоднішньому з'їзді не легке бо тема доповіді широка а час обмежений. Також, навряд, чи всі ми тут приявні маємо однакові думки і погляд на справи громадсько-політичного характеру української еміґрації в Америці та її відношення до Америки і до України.

Для того я ограничусь у своєму докладі до фактичних даних, які лягли основою в житті й розвою української еміґрації в Америці, маючи на увазі слова визначного американського суспільного діяча Данила Вебстера, який сказав, що: „Нема нічого так сильного як правда і часто так чужого". (There is nothing so powerful as truth and often nothing so strange.)

Я певний, що ми не відійдемо далеко від правди, коли скажемо, що до Першої Світової Війни, українська еміґрація в Америці була чи не на дев'ятдесят і дев'ять відсотків заробітчанська, а по своєму соціяльному складі робітнича і селянська.

Їхали з України до Америки люде переважно молоді на тимчасовий побут для того, щоби заробітками у новому краю, поліпшити свою і своїх рідних незавидну долю в старому краю. За чорну фізичну працю брався кожний новий еміґрант, все одно, чи був він з походження робітник, селянин чи інтеліґент. Іншого виходу для нього не було тоді в Америці. Слова „гелп юрселф", чув наш новий еміґрант на кожному кроці і відповідно до них він реаґував.

Тому українська еміґрація в Америці до Першої Світової Війни була по своєму складі на сто процентів робітничою і такою, з невеличкими винятками, вона лишилась по сьогоднішній день. І не диво, що інтерес і доля українського еміґранта в Америці були і є тісно зв'язані з інтересами і долею решти американських робітників, серед яких він жив і живе, працював і працює.

Відношення цеї першої довоєнної еміґрації до Америки і до України було тоді просте і ясне.

Америки новий український еміґрант не знав і не розумів. Він брав від неї те, що вона йому безпосередньо давала, а саме, важку фізичну працю по копальнях, фабриках і дорогах, і в порівнянні від краєвого, відносно високий рівень життя. До того, наш новий український еміґрант мав змогу організувати в Америці своє релігійне, культурне, громадське і політичне життя так, як він його знав і розумів без ніяких заборон з боку уряду та вмішувань когонебудь у його справи. Та й саме високе організоване життя в Америці пхало його до чину і організації.

Тому не диво, що в роках до Першої Світової Війни і ще кілька років після неї, весь той громадський дорібок, всі ті церковні, освітні, громадські, братсько-допомогові і політичні організації та установи, були створені працею і зусиллями того першого українського еміґранта. Була це дійсно творча і конструктивна праця, хоч не все була вона роблена пляново і доцільно.

За винятком братсько-допомогових союзів, більшість американсько - українських організацій, була взорована на старокраєвих зразках та під впливом подій, установ, газет і людей з Рідного Краю; з виразною метою допомогти українському народові в його змаганнях до волі і політичної незалежности. І коли ми в Америці зробили щось доброго і корисного для себе в Рідним Краю, то в тому велика частина заслуги старокрайових людей і установ. Вони ж також повинні нести велику частину відповідальности за наші помилки і недотягнення, а особливо за прогріхи нашого політичного життя в часі між обома світовими війнами.

При тому треба пам'ятами, що не зважаючи на живий вплив Рідного Краю і на ті тісні зв'язки, які до Першої Світової Війни мала з ним українська еміґрація в Америці, вона мусіла виконати сама, своїми власними руками і своїм власним розумом ту велику, організаційно-творчу громадську працю, і то зі запалом і любов'ю до свого краю і народу. Також не треба нам забувати того факту, що та еміґрація була на дев'ятдесят і дев'ять відсотків селянсько-робітничою, заледве з пару десятками людей зі середньою і вищою освітою і то по більшій частині духовного стану. Тому весь той дорібок українства в Америці в ділянці громадського будівництва, який нині оцінюється на сотні мільйонів долярів, це видимий знак організайійного генія нашого робітництва, яке мусіло робити все само, — самотужки.

На громадське і політичне життя Америки тодішній український еміґрант звертав мало уваги з причин, як я згадав попередньо.

Та й сама Америка в тих часах була відмінною від теперішньої. Вистачить переглянути річники великих американських газет з-перед сорока чи п'ятдесяти років тому, а побачимо, що їхні перші сторінки рідко коли були задруковані міжнародньо-політичними справами.

Америка тоді, подібно як і наші українські еміґранти, будувалась і розвивалась. Вона була зайнята своїми власними справами. До зовнішнього світу вона втручалась дуже мало. На те не було у її населення ні часу ні охоти. Приїздили з Европи до Америки люди, утікаючи перед тою „високою" европейською політикою з її частими війнами, переворотами, релігійними і політичними переслідування й утисками та економічною нуждою. В Америці вони знайшли собі можливість творити своє власне життя, по своїй волі і вподобі і через те не мали великої охоти до того, щоби їхня молода держава втручалась у европейські і світові кваси та завірюхи.

Все те, що тут говорю про настрій американського громадянства, відноситься однаково до всіх громадян Америки, без огляду на їх національне походження. Тільки еміґранти з Середньої і Східньої Европи, що походили з поневолених народів, в середньому мали більше зацікавлення міжнародними справами ніж їх мали пересічні американці а головно її громадяни англо-саксонського походження, які надавали тон суспільно-духовому розвиткові країни.

(Продовження буде).

Часопис „Свобода" повинен знаходитися в кожній українській хаті!

Микола Чубатий

УКРАЇНСЬКА ІНФОРМАЦІЙНА СЛУЖБА ТА „УКРАЇНСЬКИЙ КВАРТАЛЬНИК"

(Звідомлення редактора УК на П'ятім Конгресі Американських Українців).

(3)

III.

Поширення та співпраця „Українського Квартальника"

Звідомляючи про „Український Квартальник", вважаю моїм обов'язком поінформувати, що наш журнал доходить нині до усіх закутин світа, зокрема до англомовних країн. Найбільше примірників поширюється в Америці. Тут дістають наш журнал окрім Білого Дому та близьких дорадників Президента ЗДА важніші частини Стейтового та Військового Департаментів. Квартальник дістають всі сенатори, губернатори, визначні члени Палати Репрезентантів, зокрема зв'язані зі заграничною політикою Америки, та всі члени Найвищого Суду. Квартальник дістає біля 200 американських бібліотек (університетських та публічних), переважно пренумератою; його дістають поважніші американські автори, що пишуть на теми СССР, важніші редактори та радіокоментатори. Квартальник дістають всі амбасади та представництва акредитовані у Вашингтоні, представництва в Об'єднаних Націях та заграничні уряди всіх держав світу.

Поза Америкою, найбільше примірників Українського Квартальника йде до Канади (біля 400), до провідних осіб та центральних урядів. Кілька десяток примірників йде до Англії та до поодиноких частин Британського Комонвелту з далекою Новою Зеляндією включно.

Квартальник пренумерує кілька сотень українців ЗДА та Канади, одначе слід з приємністю ствердити, що заінтересування „Українським Квартальником" серед американців та канадійців української крови непропорціонально до заінтересування тим журналом людьми неукраїнської крови.

„Український Квартальник" виходить вже восьмий рік і досі вийшло вже 30 книжок по 96 сторінок, себто сім нових річників та дві книжки.

„Український Квартальник" виходить під редакцією звітуючого редактора при співпраці Редакційної Колегії, тепер зложеної з проф. Л. Добрянського та мистця С. Гординського, як теж кілька десяток співробітників. На 93 співробітників нашого журналу було 6 українців, роджених за морем, 72 українців роджених в Україні, 8 американців та канадійців англосаського роду, 8 чужинців. Слід підкреслити, що поміж співробітниками „Українського Квартальника" були українці з усіх українських земель та всіх політичних переконань від гетьманців до соціялістів. Східні українці становили понад 50% числа співробітників. І своїм складом співробітників і своєю ідеологією „Український Квартальник" був органом американсько - українським, понадпартійним, всеукраїнським та соборницьким.

Згадуючи про співробітників „Українського Квартальника" слід зокрема підкреслити, щиру співпрацю проф. Кларенса А. Маннінга з Колумбійського Університету, що відповідальний передовсім за мову журналу. Його тісна співпраця з редактором особливо в останніх трьох роках багато причинилася до покращання цього журналу, я його статті в кожній книжці внесли багато світла в українсько-російські справи.

Поважний вклад у співпрацю над виданням У. Квартальника дав голова УКК, проф. Лев Добрянський, який окрім власних статтей редагував постійно відділ „Україніка ін Америкен енд Форейн Періодікальс". На сторінках „Квартальника", голова УКК викладав напрямні політики установи, яку він очолює. Мистець С. Гординський помагав мистецько оформлювати наш журнал.

IV.

Не-українці про „Український Квартальник".

Який відгомін мав Український Квартальник серед того американського та англосаського світу, до якого він хотів промовляти. Наведемо для інформації хоч прикладово кільканадцять голосів про наш журнал зі сторони чужих, поминаючи голоси української преси та визначних українських діячів:

Директор Головної Бібліотеки Об'єднаних Націй в Женеві пише, що „УК" збудив його заінтересування" та обіцює важніші статті УК нотувати в виданні ОН" (Лист з дня 2 травня 1952).

З Департаменту Американської Армії та Летунства, Бюро Національної Ґвардії прохають позволити їм використати матеріял та мапи печатані в УК при укладанню короткої історії СССР, підручника для американських летунів. (Лист з дня 8 червня 1951).

По появі першої книжки УК так привитали визначні неукраїнці наше видання. Проф. В. Плехль з Католицького Університету у Вашингтоні (тепер професор віденського університету) писав 8 листопада 1944: „Якщо потрібно було якого журналу в нинішні часи, коли ведеться світова війна, то саме такого як Ваш..."

Тоді теж писав проф. В. Кірконел з Канади відомий противник большевизму: „Прошу прийняти мої теплі ґратуляції з нагоди започаткування Українського Квартальника. Ви розпочали видання в знаменитім стилю і воно поможе піднести престіж української збірноти на цім континенті". (Лист 28-го листопада 1944).

Відомий в Америці патріярх американської соціялдемократії та кількакратний кандидат на президента ЗДА Норман Таманс писав: „Я думаю, що Ви дасте дуже інтересний та важливий журнал і я високо ціню Ваше прохання написати статтю для УК". (Лист з дня 18 червня 1952)

Бувший сенатор ЗДА а тепер член Найвищого Суду ЗДА Гарольд Г. Буртон пише по своїм іменуванню на нову високу позицію: „Я зрезиґнував зі Сенату, щоб приняти призначення до того Суду. Тому я високо буду цінити, якщо Ви на майбутнє будете посилати Вашу публікацію до мене до Найвищого Суду ЗДА. Я глибоко заінтересований у Вашій публікації". (Лист 5 березня 1946).

Сенатор ЗДА та предсідник сенатської морської комісії Дейвід І. Волш писав: „Дякую Вам за прислання мені червневого випуску УК. Я подбаю, щоб при найблищій спосібности використати зміст тої публікації, яка — я знаю — буде інтересна та інформативна" (Лист здня 16 липня 1945).

Сенатор ЗДА Герри П. Каїн пише: „Впродовж останнього року я діставав „Український Квартальник". Я читав цей матеріял з окремим заінтересуванням та бажав би дістати від Вас всі попередні випуски, які Ви могли б ще мати.

Я рівнож буду цінити достарчення мені всяких автентичних та провірених інформацій про старання росіян в минулім та в теперішности знищити самобутність (айдентити) українців та їх мови і культури". (Лист 20 вересня 1951).

Англійський автор та член британського парляменту, майор Тофтон Біміш пише: „Я постійно читав Український Квартальник з великим заінтересуванням. Тепер трапляється нагода для Вас дати огляд моєї книжки. І вичуваю, що це принесе велике заінтересування для Ваших читачів". (Лист з дня 9-го листопада 1950).

Член альбертійського сойму в Канаді Н. Б. Джеймс пише: „Я саме дістав другий випуск УК. Я хочу подякувати Вам та поґратулювати за знаменитий магазин, який не тільки посуне українську справу наперед, але є також справдішним причинком для літературного світу. Статті в нім є не тільки інформативні, але великої вартости з літературного становища.

З мого прізвища Ви пізнаєте, що я не є українець, одначе я маю багато приятелів українців (як теж багато ворогів між українськими комуністами) і я все мав глибоке заінтересування до історії українського народу. Його історія показує, що він його дістав в минулому. Я вірю, що політичні митарства не спинять Україну стати великим народом та нацією, якою він був в давнині та що є його правом і призначенням". (Лист з 30-го квітня 1945).

Проф. д-р Джеремія Даля Нора, директор Інституту Етнології та Соціології на університеті в Торіно, Італія пише: „Недавно ми мали присмність дістати та запізнатися з „Українським Квартальником", журналом так конечно потрібним для правдивого представлювання справ народу так фалшиво представлюваного перед світом ворожою пропаґандою противників на шкоду його дійсних інтересів".

Джеймс Г. Мандаліян, редактор „Да Армінісн Ревю" пише: „Наш начальний редактор Мр. Рейбін Дарбініян під час недавної візити у мр Фішера з Фонду Вільної Росії припадково довідався про Ваш надзвичайно гарний Квартальник в англійській мові, що подібно як наш журнал „Да Армінісн Ревю" посвячений справі визволення народів поневолених Росією. Дотепер я не бачив Вашої публікації, одначе я дістав високоприхильні слова про нього, тому я незвичайно радий запізнатися з ним". (Лист 20 серпня 1951).

В наступнім листі пише той же редактор: „Я читав з великим інтересом Вашу глибоку аналізу американської політики відносно СССР взагалі та відносно народів СССР зокрема. ...Я думаю, що всі статті є писані компетентними авторами, є актуальні та сильно проясняючі справи американської політики зокрема тепер. Мої ґратуляції для Вас та Ваших співробітників за незвичайно високий та гідний признання позем Вашого журналу". (Лист з дня 20 січня 1952).

Під кінець наведу ще два голоси рядових читачів — одної американки та одного надійця українського роду.

Абсольвентка Мішіґан Унів. пані Аллен Дір пише: „В кількох словах я бажаю висловити моє ризнання за Вашу наукову публікацію. Український Квартальник повинен був бути читаний, значно ширшими кругами в останних принаймеше десяти роках передовсім образованими людьми, що ведуть справи нашої країни. Коли б це було давніше, то вигляди на майбутність не були б такі кошмарні як нині.

Я ґрадуована з Університету Мишиґен з доволі добрим знанням історії, була прямо поражена ревеляціями, які Ви відкрили перед мною у Ваших книжках.

Рівночасно я ствердила запізно, що мої студії історії Европи, як їх вчиться на однім із великих університетів нашого краю, заторкають континент Европи тільки поверховно. Дійсна історія Европи на ділі ніколи не була відома американцям". (Лист з дня 6 квітня 1948).

Канадійський українець М. Петровський з Оттави пише таке: „Останній випуск „Українського Квартальника" блискучий й тому треба тільки поґратулювати... за безупинні старання освічувати західний світ, зокрема ЗДА, про боротьбу України за свою незалежність... Мені було б шкода, коли б українці давалися присипляти до сну фалшивими надіями та обітницями деяких потуг, як це було в минулім. Це є виключно обов'язок українців розбудовувати свою силу та світову опінію для справи вільної України. Ваш „Квартальник" виконує свою частку праці". (Лист з дня 8 лютого 1952).

Не наводимо очевидно численних других голосів, яких є більше та голосів української преси, яка майже без вимків висловлюється з признанням для тої інформативної праці, що її виконують періодичні публікації УККомітету — Український Квартальник та Український Бюлетин. Одначе праця виконувана тими публікаціями не вдоволяє нас самих робітників в тих публікаціях. Ми свідомі, що ми дійшли правдивими інформаціями ро Україну до деяких рішальних та дуже впливових кругів англосаського світа, зокрема Америки, одначе ми полишили майже неторкненим поле широкої американської публічної опінії, яку нам теж треба здобути, якщо справа визволення українського народу має дістати сильну опору незалежну від політичної конюнктури. Саме про здобуття американської публичної опінії тепер хочу говорити.

(Закінчення буде).

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ

В КАНАДІ

Другий з'їзд СУЖЕРО

Торонто. — В днях 29, 30 серпня і 1 вересня відбувся в Торонто другий з'їзд СУЖЕРО (Союзу Українців — Жертв Російського Комуністичного Терору). На цьому з'їзді були заступлені делегати від усіх важніших відділів цієї організації. Субота й неділя були присвячені обговоренні суто організаційних справ. В неділю ввечорі відбулося в Авдиторії Православної Церкви велике віче з метою познайомлення ширшого громадянства з цілями організації. На цьому вічу після привітів церковних достойників і представників інших організацій виголошено дві промови: спогади очевидця розкопів могил комуністичного терору в Вінниці (промовляв п. Ходорівський) та промова п. Б. Панчука про сучасний двоподіл у світі.

Наукова конференція НТШ

В неділю, 31. 8. і в понеділок 1. 9. ц. р. Канадійський Відділ Наукового Товариства ім. Шевченка влаштував III. Наукову Конференцію. У цій черговій Конференції взяли участь наші науковці, згуртовані в НТШ та в ВУАН, члени НТШ та багато гостей. З Америки прибули на конференцію голова НТШ у ЗДА, проф. М. Чубатий і дійсний член НТШ проф. д-р Василь Лев і обидва вони виголосили свої наукові доповіді першого дня нарад.

Вечірня сесія Конференції в неділю, 31. 8. була вся присвячена проблемам українського правопису і на цю — важливу з мовно-наукового як і національно-політичного погляду — тему виголошено аж чотири доповіді.

Проводив Конференцію проф. д-р Вертипорох, голова Канад. Відділу НТШ, і проф. д-р Велигорський.

Після відкриття Конференції вшановано пам'ять померлих: бл. п. голови НТШ — проф. З. Кузелі і дійсного члена НТШ — проф. Вол. Бриґідера.

Відбулось теж спільне засідання К. В. НТШ та Тов. Українських Інженерів і Техніків у Канаді для відмічення 30-ліття праці УТГІ.

Перемоги „Тризуба"

„Тризуб" — „Енджайнерс" 3:1 (2:1)

Торонто 26. 8. — По недільних змаганнях і участі 3 змагунів у репрезентації Торонта проти Гамилтону, „Тризуб" виступив у резервовому складі і виграв ці змагання, не виспавшись, 3:1. Голі стрілили Олтвай 1, Дмитрук 2.

„Тризуб" — „Мейпл Ліф" 4:1 (3:1)

Торонто 28. 8. — Треті з черги змагання в однім тижні, не враховуючи участи деяких змагунів „Тризуба" в репрезентації Торонта з противником, який одинокий забрав нашій дружині два пункти за мистецтво в першій рунді — закінчилися повною перемогою „Тризуба" після дуже гарної гри.

Звернення НТШ в Україну

З нагоди III. Наукової Конференції Канадійського Відділу НТШ було виготовлене і переслане в Україну за посередництвом Українського Відділу „Голосу Канади" звернення до українських вчених і до української спільноти в цілому. Звернення виголосив голова КВ НТШ, проф. д-р Євген Вертипорох 1. 9. 1952 р.

Українські науковці!

Борці Воюючої України!

Брати і Сестри на Рідних Землях!

З нагоди III. Наукової Конференції Канадійського Відділу Наукового Товариства ім. Шевченка, що відбулася 31-го серпня та 1-го вересня ц. р. ми, українські науковці, шлемо Вам з далекої, вільної, демократичної Канади братній привіт.

Як члени тої найстаршої наукової інституції — НТШ-а, що ще в 1873 році, 79 літ тому стала промотором української науки і зразком для всіх пізніших українських наукових установ, ми українські науковці, розсіяні по цілому світі, плекаємо поза межами поневоленої сьогодні України справжню, непідфальшовану українську науку, стоїмо на сторожі правди про Україну та поширення її в світі шляхом публікацій, доповідей та безпосереднього контакту з науковцями вільного, культурного світу і розкриваємо справжнє обличчя Кремля як найжорстокішого тирана — поневолювача та ворога людства і пропаґуємо в світі ідею вільної української науки.

ІМІҐРАНТИ СТВОРЮЮТЬ НОВІ МІСЦЯ ПРАЦІ

Іміґранти чимало причиняються до збільшення місць праці в Канаді, бо нерідко виказуються знанням і новими ідеями, з яких згодом користає ціле суспільство. Це стверджено в Шербруку, Квебек, де переведено статистичне обслідування: у висліді поселення 103 іміґрантів і затруднення їх на ключевих позиціях, згодом створено 700 нових заробітних місць для канадійців.

Крім того неодин іміґрант прибуває до Канади з відповідним капіталом і в той спосіб скріплює канадійську економіку. Департамент Іміґрації стверджує, що від часу війни іміґранти внесли до канадійської економіки поверх 250,000,000 дол.

„Канадійська Сцена"

Як люди втікають з комуністичного раю

Часописи повідомляють, що багато людей вишукує найдивніші способи, щоб тільки втікти з-поза залізної куртини, в якій життя наївні або злочинні називають „раєм". Яке там життя, про це свідчить уже той сам факт, що люди наражують себе навіть на втрату життя, щоб тільки втікти до вільного світу. Два молоді поляки ще на Шлеську влізли до каналізаційних рур, які В тих рурах вони їхали п'ять днів, і мало що не подушилися, але щасливо прибули до Швеції, де побачили справжній вільний світ. Багато польських, литовських і естонських моряків втікає з-під совєтського панування до берегів Швеції, там розброюють комуністичних вартівників та просять шведську владу про право азилю.

Англійські юнії проти понадгодинної праці

Лондон. — Представники 36 юній, які об'єднують коло 3,000,000 корабельних і машинових робітників, вирішили щоб не працювати понад ті години, до яких вони законом зобов'язані. Відкидаючи працю так званого „овертайму", робітники загрожують поважно англійському експортові, бо досі кожного тижня в Англії працювали коло 9,000,000 годин понад час, а з того половина годин припадає на ті юнії, які відмовляються працювати понадгодинно. Ухвалу робітників спричинило те, що працедавці корабельного і машинового промислів відмовилися збільшити робітничі платні на два фунти на тиждень ($5.60).

Добрий урожай у Совєтах

Москва. — Совєтські часописи повідомляють, що цьогорічний урожай буде кращий, як у минулому році. „Червона звєзда" повідомляє, що збільшився також стан великої рогатої худоби. Академік І. Якушкін пише в „Літературній Газеті", що всюди, від Балтику до берегів Тихого океану заповідається „високий урожай", якого ніхто не надіявся. Минулого року зібрали 127,000,000 метричних тон зерна, цукрових буряків 27,000,000 тон, а бавовни 3,750,000 тон. Має бути кращий збір картопель, але в цій газеті не подали, скільки картопель зібрали минулого року.

Голляндська королева помагає безробітним

Гааґа, Голляндія. — Голляндська королева Юліяна відкрила нововибраний парлямент промовою, в якій домагається збільшення державних видатків для безробітних, бо безробіття загрожує країні обниженням життєвої стопи населення, та обстоювала думку, щоб не допустити до інфляції валюти. Приватні підприємства повинні збільшити свою продукцію та в той спосіб боротися з інфляцією. Позитивний баланс цього року, на думку королеви, походить не із збільшення продукції, тільки зі зменшення імпорту. Королева запропонувала низку засобів, які мають оздоровити господарське життя Голляндії.

Англійські підприємці проти підвишки платні

Лондон. — Відбулися сходини представників 38 інженерських юній та заступників будівельних і машинових фірм в присутності міністра праці, на яких не прийшло до порозуміння, бо працедавці не хочуть погодитися на підвишку робітничих платень, щоб не загрожувати англійському експортові, збільшуючи ціни товарів. Преставники юній грозять, що перестануть робити в годинах понад норму, та домагаються обмеження акордової праці.

Президент працює 17 годин денно

Вашингтон. — Президент Труман сказав делеґації товариства власників театрів, що він працює 17 годин кожного дня. Він твердив, що обов'язки президента це не забавка. „Якщо ви не хочете працювати, то вам нема місця в Білому Домі" — заявив Труман. Він виявив, що встає в шостій годині ранку і кінчить робочий день в 11 год. вночі. „А якщо трапиться, що вийду з Білого Дому, то мені треба цілого тижня, щоб „вичистити" мій столик", завважав президент. При цій нагоді він переповів делеґації свою розмову з брітанським маршалом Монтґомері, який, відвідуючи Білий Дім, запитав жартом, чому Америка не посилає рахунку за спалення Білого Дому брітанцями в 1814 р. На це президент відповів: „Ми й так мусіли б вам позичити гроші на заплату".

НОВІ КНИЖКИ

Юрій Сірий: Світова мандрівка краплини води. Об'єднання Працівників Дитячої Літератури. Ню Йорк, 1952, ст. 16. Обкладинка й рисунки П. Холодного.

Знаний діяч на ниві дитячої літератури — Юрій Сірий подарував нашим дітям прекрасну нову книжечку. „Світова мандрівка краплини води" своїм змістом належить до природничої ділянки, але ж автор зумів той матеріял подати в такій легкій розповідній формі, що її читається немов казку про чарівну книжку, що мандрує по світі. Молоді читачі мандруватимуть разом з краплинами води по світі та насолоджуватися прегарними рисунками мистця П. Холодного, на якого картинах зображені маленькі краплини води немов живі істоти. Таким чином мистець-маляр доповнив своїми рисунками задум автора книжечки і вийшла дуже мила цілість, що напевно тішитиме розум й очі наших малих читачів.

В мові автора збережений давній кольорит прекрасної української мови.

Л. Луців

Нещастя спонукою для діяння

Звичайно в людському житті так буває, що деколи потрібно аж якоїсь катастрофи чи нещастя, аби людину склонити до негайного діяння, до провірення чи поліпшення своєї діяльности. Недавня пожежа в Бібліотеці Парляменту в Оттаві якраз ілюструє цю засаду.

Вже тридцять чи сорок років тому канадійці усвідомили собі потребу Національної Бібліотеки, в якій зосереджувано б і зберігано б книжкові цінності й історичні документи цієї країни. Економічна кріза, а згодом війна змушувала кожночасний уряд Канади відкладати полагодження цієї важливої справи до „кращих часів". У 1951 р. Королівська Комісія для Справ Мистецтва, Літератури й Науки в Канаді особливо рекомендувала будову такої бібліотеки, а незабаром після цього федеральний уряд натякнув, що в недалекому майбутньому він здійснить те завдання.

Однак докладної дати започаткування будови цієї бібліотеки не устійнено і ця справа знову відійшла на другий плян перед іншими, більш наглячими потребами країни. Щойно ненадійна пожежа будинку, в якому приміщувалась тимчасово бібліотека, і пошкодження пожежою багатьох тисяч вартісних книжок знову зактуалізували справу будови Національної Бібліотеки.

Будинок, в якому приміщувалась тимчасово ця бібліотека, збудовано у 1866 р. Насправді це було одне крило парляментарного будинку, який згорів у 1917 р. Тоді вдалося врятувати тільки цю частину з цілої будови. Її віддано для переховування тисячів книжок, призначених до майбутньої Національної Бібліотеки.

Щоправда цьогорічна пожежа безпосередньо не знищела багато книжок, бо вогонь лютував головно у вежі цього будинку. Зате багато тисяч книжок пошкоджено водою, якою гашено пожежу. Бібліотекарі-спеціялісти наглядають тепер над просушуванням тих книжок і намагаються направити шкоди заподіяні пожежею. Нажаль деякі цінні книжки доведеться таки втратити. Праця над упорядкуванням Бібліотеки в Оттаві забере багато місяців часу і чимало тисяч долярів.

Ця злощасна подія стала для канадійського уряду й громадянства справжньою пересторогою долі та вказівкою, що негайно треба взятися за будову бібліотечного будинку, в якому книжки були б безпечні від вогню. Першим кроком у тому напрямі є підготовка законопроєкту в справі будови Національної Бібіліотеки, що його уряд предложить парляментові осінню цього року. Будинок Національної Бібліотеки плянують з д в и г н у т и над берегом ріки Оттава коштом 5,000,000 дол. Якщо зважити, що сучасні видатки на оборону країни обраховують прямо астрономічними числами (за 5 мільйонів дол. можна купити заледви два чи три літаки-бомбовози або декілька танків), то ця сума зовсім не є надто великим видатком і більшість канадійців признає, що їхній гріш видано доцільно й корисно.

„Канадійська Сцена"

ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ФОНДУ

ЗА 1952 РІК ВПЛАТИЛИ:

(Листа ч. 3 (По день 20. серпня 1952).

АРІЗОНА:
Феникс: В. І. Коваль $10.

КАЛІФОРНІЯ:
Сен Бруно: Іван Іськів $10 (1951)
Сен Френсиско: По $10: Микола Бачинський, Ілля Чабан, Текля Данис, Дмитро Дучинський, Александер Громоцький, секреж. Т. Пришляк.

КОЛОРАДО:
Денвер: По $10: Семен Гаман, Михайло Ганчарський, д-р Володимир Юзвяк, Еміліян Канюк, Василь Карабин, Антоніна Колтунюк, Орест Колтунюк, Павло Лабяк, д-р Мирослав Рущицький, Петро Сливчук, Богдан Сопінський.
Ст. Булдер: Д-р Григорій Завадович $12.

КОННЕКТИКЕТ:
Ансонія: Євген Мягкий $10.
Бріджпорт: Володимир Болонний зі спільного свяченого $25; Володимир Болонний прибуток з пікніку $190; по $10: Грицько Буряк, Анатолій Фалько, Михайло Галкевич, Теодозій Касіян, Дмитро Онищак, Лупінос Сенко, Артим Тимощук, Іван і Анатазія Шемберко.
Ферфілд: Федір Говера $10.
Гартфорд: По $10: Іван Чернига, Волод. Гафткович, Евстахій Гомотюк, Катерина Ягодзінська, Григорій Янішевський, Іван Кукіль, Тиміш Мельник, Антін Наконечний, Іван Польний, Роман Романишин, Філемон Савечка, Володим. Василенко.
Ню Бритен: По $10: Юрій Богатчук, Євген Крук.
Ню Гейвен: По $10: Лев Марків, 370 Відділ Укр. Нар. Союзу („Любов").
Раквил: Микола Сулима $10.
Терривил: Тома Коляр $10.

ДИСТРИКТ КОЛОМБІЯ:
Вашинґтон: Мирон Пилипець $10.15; Теодозій Дячок $10.

ДЕЛЕВЕР:
Вилмилґтон: По $10: Василь Дзюблик (1951р.), Петро Кулінський, Гриць Майброда, Тимофій Шкарупа (1951р.), Пантелей Зеленко, Леонід Дмитревич (а $5 за 1951р.).

АЙДАГО:
Діклов: Андрій Філь $10.

ІЛЛИНОЙ:
Шікаґо: Микола Осовський $25; д-р Микола Кулицький $20; Дмитро Габлей $15; по $10: Григорій Андрушко, Григорій Костик, Тимотей Балабан, Ярослав Комаринський, Ілько Костелина Йосиф Медвецький, Марта Заячківська; В. Л. $5.
Іст Молин: По $10: Богдан Вовчик, Любов Вовчик.

ІНДІЯНА:
Гаммонд: По $10: Василь Васараба, Теодор Дзьоба, Володимир Мандзій, Василь Зайко.

АЙОВА:
Айова Сиґі: По $5: Анна Гловяк, Зиновій Гловяк, Михайло Гловяк.

МЕРИЛЕНД:
Балтимор: Теодор Чорній $25; Василь Корж $20 (1951 і 1952); Теодор Чорний $15; Сам Кузик $15; по $10: о. Василь Булавка, Волод. Бойко, Теодор Царик, Анна Чорній, д-р Омелян Дерій, Осип Головацький, Василь Камінський, о. Олексій Кобрин, Марія Конарська, Александер Косс, д-р СепанКурилас, Галина Мартинів, Василь Охота, Юрій Подоляк, Теофіль Попович, Волод. Романовський, Дмитро Шевченко, Григорій Шулька, Софія Ткачук, Дмитро Весоловський, Анна Ящук; по $5: Зеновій Гой, Володим. Курило, Іван Малко, Анна Мриц, Роман Мриц, Степан Поперечний, Емануїл Притула, Софія Ткачук.
Джоппа: Михайло Войташек $10
Кеннвуд, Чери Чейз: По $10: Архип Шаповал, Меліта Шаповал.
Овинґс, Калверт Конті: Петро Свистун $10.
Покомовк Сиґі: Д-р Юліян Сеневицький $10.
Стейт Санаторіюм: Д-р Александер Плітас $10; д-р Зоя Плітас $10.

МАСААЧЮЗЕТ:
Бостон: Володимир Федорів $10.
Гавзетонік: По $10: Петро Кекіс, С. Стадник; по $3: А. Віляк, С. Стиран.
Спринґфилд: Григорій Мисишин $10.

МИШИҐЕН:
Дітройт: Петро Драґан $25; Лев Футала $20 (1951 і 1952); М. Шустакевич (українська щоденна радіогодина) $20; по $10: Володимир Дідик, Стефан Ґава, М. Горин, Франко Гузіль, Едвард і Марія Козак, Роман Крохмалюк, паст. Д. Кузів, Микола Кунинський, Данило Лепцан, Василь Маріяш, Теодор і Анна Михальчук, Стефан Михайлів, Василь Папіж, „Пласт" (станиця), інж. Ярослав Зубаль, 23. Відділ Союзу Українок Америки; по $5: М. Коваль, Іван Кульчицький-Дидинський, Іван Лотоцький, Іван Петращук.
Гренд Рапідс: Олекса Гнилюк $10.
Гемтремк: Є. Холевка $3.20.
Вест Дірборн: Ю. Уляна Коваль-Юнг $10.

МІННЕСОТА:
Міннеаполіс: Д-р Ярослав Вущок з фестивалю в Дулут $20; по $10: Юрій Чернецький, Дмитро Гнатів, Любомир Калинич, Ярослав Конол, Михайло Кухарський, Йосиф Олійник, Осип і Софія Покотило, Дмитро Штогрин, Іван Таратула, К. М., Роман Віндик; по $5: Михайло Хас, Іван Шміґановський; М. Влашкевич $1.
Сейнт Пол: Олександра Ґелецінська $10.

МІЗУРІ:
Ст. Джозеф: С. Юркевич, збірка, $15; Стефан Юркевич $10; по $5: Казимир Вульвaн, Іван Якимяк.

НЕБРАСКА:
Омага: По $10: Василь Мазурик, Волод. Столярський, Павло Ващишин.

НЮ ГЕМШИР:
Менчестер: Павло Гащишин $20; Павло Ясіновський $10.

НЮ ДЖЕРЗІ:
Байон: І. Телішевський $1.
Кемден: Николай Лапіска $5.
Клифтон: Василь Мельничук $15; по $10: Петро Головачук, Іван Кузь, Василь Марущак; Михайло Лукань $5.
Елизабет: Іван Іваник $10; по $5: Волод. Кривокульський, Михайло Хитра, Андрій Мицьо; І. Левицька $1.
Гобокен: По $10: Василь Чорномор, Дмитро Гуменний, Дмитро Демидук, Антін Кульчицький.
Ірвинґтон: По $10: Стефан К. Воднар, Теодор Дзера, Микола Оберишин; Т. Тлумоцький $5; по $2: І. Хома, Ю. Корнас.
Джерзі Сиґі: Український Народний Союз $2,500; по $25: Михайло Мацяк, д-р Михайло Паламар; Денис Притуляк $15 (в тім $10 за 1951 р.); Константин Церкевич $15; Іван Ленбек — збірка в часі похорону бл. п. С. Малиновського — $22.50; по $10: Петро Брідський, Григорій Вура, Дарахівщина (275 Відділ УНСоюзу), Сем Челак, Н. Цінурчин, Трохим Дугельний, Петро Дідух, Т а д е й Доманський, Степан Д о м а р е ц ь к и й, Юрко Дубецький, Ярослав Гавур, Теодор Гелемей, Степан Гнатишин, Василь Гаврилюк, Ярослав Головчак, Григорій Іванів, Ярослав Іваницький, Александ. Кедринський, Осип Кейса, М. Коц, Євген Колодій, Ольга Колодій, Василь Кріп, Сильвестер Мартюк, Степан Миколишин, Сам. Мухин, Іван Нинка, Олекса Одуляк, К. Полій, Микола Петришин, Петро Побігун, Петро Постолюк, Павло Пришляк, Павло Савчук, Василь Садівник, Д. Спак, Микола Шеремета, Михайло Шкодин, Ілля Щупляк, Петро Такой, І. Запорожець; по $5: Павлина Андрушечко, Володимира Вучинська, М. Давибіда, Андрій Гавур, А. Фурка, Франц Колодій, Софрон Левицький, Іван Озоровський; Марія Кух $3; по $2: Д. Хайка, Москалик; по $1: Е. Головчинська, І. Лазорко.
Милвил: Михайло Гандзюк $25.
Мейплвуд: М. Дорош $4.
Милстоун: Іван Гнідь із свята Шевченка $18; Йосафат Ґеречка $10.
Ню Бронсвик: Констатин Котис $10.
Ню Маркет: Кирило Дацко $10 (1951р.).
Нюарк: Іван Луків $15; по $10: Василь Божко (1953р.), О. Данчук, Ф. Ґордон, Володимир Голик, Теодор Гелемей, Михайло Гарасевич, Іван Хмілевський, Віктор Іващенко, Семен Карпенко, Семен Маґаляс, Михайло Максимів, Юліян Муссаковський, Дмитро Папенко, Іван Пастух, д-р Олег Д. Снилик, Михайло Шкільний; К. Воднарчук$4.50; по $2: В. Роговський, В. Роговський, Р. Кочержук.
Орендж: Волод. Сенежак $10.
Пассейк: Товариство Шевченка (42. Відділ УНСоюзу) — збірка на поминках пок. В. Листа — $20; по $10: Анна Кос, д-р Роман Кос, Микита Юрчишок.
Петерзон: По $10: Стефан Вобиляк, Мирослав Чаповський, І. Гончаренко, Володимир Смаль-Стоцький, Сергій Вінярський.
Перт Амбой: Петро Стахів $10.
Филипсбурґ: Михайло Допілка $10.
Плейнфилд: М. Дец $1.
Савт Баунд Брук: Консисторія Української Православної Церкви $150; збірка між парафіянами в Савт Ваунд Брук $100.
Савт Амбой: Іван Добрянський $10.
Савт Плейнфилд: Пелагія Дембіцька $10.
Том Ривер: Йосиф Перлович $10.
Трентон: По $10: Микола Нагірняк, Іван Сенко, Василь Сердюк, Михайло Волинець, Петро Возняк.
Юніон: Анна Настюк $10.

(Продовження буде)

БАТЬКИ ЗГИНУЛИ В РОЗБИТІМ АВТІ, ЗАЛИШИЛИ 11 СИРІТ

Бордентавн, у стейті Ню Джерзі. — Два авта зударилися на шляху коло цього містечка, а в одному з них згинула подружа пара Джан Дж. Конджер — чоловік в 47 році життя, жінка в 39. Вони залишили сиротами 11 дітей, у віці від 10 місяців до 21 років. Найстарші сини, Тома й Бенджамин, перебрали на себе опіку над шістьома сестрами і трьома братами. Вони мають свої окремі доми і мають свої діти. Один з братів, 18-річний Гарві Конджер, служить при армії в Форт Дікс.

Місяць збору передплати на недільне видання „Свободи"

Минули літні місяці, коли люди або виїжджали кудись на відпочинок і цікавились не так читанням, як лісом, водою та чистим повітрям, або просто знемагали від спеки і через те не могли читати. Тепер уже маємо осінь, з прохолодними днями, довшими вечорами, коли людину, що живе й розумовим життям, мимоволі тягне до книжки, до газети. А не за горами ж іще й зима, із сльотою й снігом, коли для людини найсолодшою умовою відпочинку стане хатній затишок, а в ньому ті ж таки книжка та газета. Тільки ж якою книжкою чи газетою, повинні наші люди заповнювати години свого осінньо-зимового відпочинку? З огляду на це ми й хочемо нагадати українським читачам про те, що недільне видання „Свободи" — єдине серед українських видань, яке щ о т и ж н я приносить цікаві оповідання, науково-популярні статті, огляд нових українських книжок, розваговий матеріял тощо. Щоб ще більше поширити це наше видання серед українських читачів, ми проголошуємо місять збору передплати на нього, що має тривати від 15 вересня до 15 жовтня ц.р. А щоб стимулювати збір передплати в окремих, особливо віддалених місцевостях, ми звертаємося до окремих людей доброї волі з просьбою допомогти нам у цьому, заохочуючи на місці своїх рідних і знайомих до передплати.

В подяку за це ті особи, що зберуть по 5 передплат, будуть відзначені в нашому тижневику, а хто збере 10 або більше передплат, одержить ще й книжкову нагороду за власним вибором. Ось ті можливі нагороди:

1. „Пропам'ятна Книга" УНС, 2. „Ювілейний Альманах" УНС, 3. Manning — Story of Ukraine, 4. Manning — Ivan Franko, 5. Manning — Taras Shevchenko, 6. Chamberlin — The Ukraine; A Submerged Nation, 7. Snovyd — Spirit of Ukraine, 8. Manning — Twentieth Century Ukraine.

Умови передплати публікуються в кожному числі нашого щоденника й тижневика.

АДМІНІСТРАЦІЯ „СВОБОДИ"

ТАРЗАН, ч. 2920. На сторожі.

„Дяка небу, ми поза тією вогняною ямою!", заявила Бетті. „Я вже більш охоче дивилася б прямо в очі Мералі ніж щераз переходити той жахливий міст!".

„Інший перехід тунелю!", гукав Вест. „Це буде чудо, як колинебудь вийдемо з цього кривавого лябіринту!"

„Це не робить великої різниці, яким шляхом йдемо. Ці всі тунелі подібні", завважала Бетті. „Ша!", остерігав Тарзан. „Хтось надходить!"

Очі. Тарзана звузилися, коли він бачив своїх приятелів, про яких він думав, що вони далеко на їхньому шляху до Ратору, — що як в'язні підходили до нього.